„LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKA“

Kun. Sigitas Tamkevičius – vienas iš „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ sumanytojų, jos redaktorius ir leidėjas 1972–1983 m. *Iš Genocido aukų muziejaus fondų*

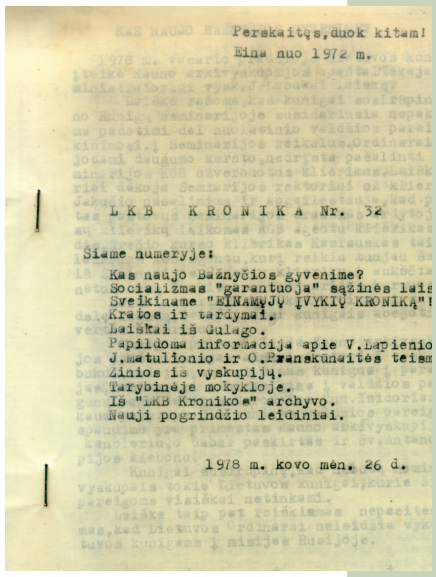

Perskaitęs, duok kitam!
Eina nuo 1972 m.

LKB KRONIKA Nr. 32

Šiame numeryje:

Kas naujo Bažnyčios gyvenime?
Socializmas "garantuoja" sąžinės lais
Sveikiname "EINAMŲJŲ ĮVYKIŲ KRONIKĄ"!
Kratos ir tardymai.
Laiškai iš Gulago.
Papildoma informacija apie V.Lapienio
J.Matulionio ir O.Franskūnaitės teism
Žinios iš vyskupijų.
Tarybinėje mokykloje.
Iš "LKB Kronikos" archyvo.
Nauji pogrindžio leidiniai.

1978 m. kovo mėn. 26 d.

Pogrindžio leidinio viršelio faksimilė. *Iš Genocido aukų muziejaus fondų*

Elenos Šuliauskaitės (sesers Gerardos) rašomoji mašinėlė, kuria spausdinta informacija leidiniui. *Iš Genocido aukų muziejaus fondų*

XX a. septintajame–aštuntajame dešimtmečiuose pilietinis pasipriešinimas sovietų primestai santvarkai, jų diegiamai ideologijai ir gyvenimo būdui Lietuvoje tapo viešesnis, atsirado savilaida, išryškėjo kelios antisovietinio pasipriešinimo sąjūdžio kryptys, iš kurių viena svarbiausių ir įtakingiausių buvo kunigų ir tikinčiųjų priešinimasis Katalikų Bažnyčios veiklos varžymui, tikinčiųjų teisių pažeidinėjimams. 1969–1977 m. dėl Bažnyčios ir tikinčiųjų teisių varžymo buvo parengtos net 35 kolektyvinės peticijos SSRS vadovams ir tarptautinėms organizacijoms. Tačiau veiklesnieji Lietuvos kunigai suvokė, kad jų protestai, pareiškimai ir kreipimaisi liks be atgarsio, o jie patys bus vienaip ar kitaip represuoti, jeigu apie tai nebus informuojama plačioji visuomenė Lietuvoje ir Vakaruose. Sektinu pavyzdžiu pasirodė Maskvoje nuo 1968 m. leidžiamas savilaidos informacinis leidinys „Chronika tekuščich sobytij“ (liet. „Einamųjų įvykių kronika“), kuris lietuviškam pogrindžio leidiniui padovanojo ne tik savo pavadinimo analogą, bet ir padėjo jo žinias paskleisti SSRS bei Vakaruose (1972 m. pradžioje šiame leidinyje atsirado nuolatinė rubrika, skirta Lietuvos įvykiams). Pogrindžio leidinio idėją, palaiminus ir pritarus ištremtiems vyskupams Julijonui Steponavičiui ir Vincentui Sladkevičiui, įgyvendino vienas iš Vilkaviškio vyskupijos veikliųjų kunigų Sigitas Tamkevičius. Jis buvo pirmasis „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos“ redaktorius, jos leidimo Simne ir vėliau Kybartuose organizatorius. 1983 m. kun. S. Tamkevičių suėmus, „Kronikos“ leidimui vadovavo kun. Jonas Boruta. Ilgametėmis redakcijos narėmis ir pagrindinėmis talkininkėmis buvo seserys Gerarda Elena Šuliauskaitė, Genovaitė Navickaitė, Birutė Briliūtė, Ona Virginija Kavaliauskaitė, Bernadeta Mališkaitė, Nijolė Sadūnaitė, Ona Šarakauskaitė.

„Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“ buvo pirmas solidus periodinis pogrindžio leidinys Lietuvoje. Kartu ji buvo ilgiausiai ėjęs ir labiausiai skaitytas pogrindžio leidinys. Nuo 1972 m. kovo 19 d. gana reguliariai (kas 2–3 mėnesiai) pasirodydavo naujas numeris. Spausdinama buvo rašomąja mašinėle, dauginama elektrografiniu arba spiritinio rotaprinto būdu, todėl „Kronikos“ tiražas nebuvo didelis (iš pradžių 200–300 egz., vėliau 100–150 egz.). Iš viso išėjo 81 numeris, paskutinis datuotas 1989 m. kovo 19 d. – taigi, „Kronika“ skleidė tiesos žodį lygiai 17 metų. Joje buvo registruojami ir skelbiami Bažnyčios veiklos varžymo, tikinčiųjų persekiojimo ir žmogaus teisių pažeidimo faktai, juos liudijantys dokumentai. „Kronika“ buvo slaptai siunčiama į Vakarus, ten perleidžiama, verčiama į anglų, vokiečių, ispanų ir kitas kalbas, skaitoma „Amerikos balso“, „Laisvosios Europos“, „Vatikano radijo“ laidose. Ji griovė sovietų propagandos kuriamą mitą apie komunistinės sistemos humaniškumą ir tariamą pažiūrų bei įsitikinimų laisvę SSRS. Okupuotos ir suvaržytos Lietuvos gyventojams „Kronika“ tapo liudijimu, kiek daug gali laisvas ir demokratiškas žodis ir kad tiesa – daug didesnis ginklas už brutalų smurtą.

Sovietų valdžia ir KGB tuoj pat reagavo į naują pasipriešinimo formą ir jau 1972 m. liepos 5 d. „Kronikos“ atsiradimo faktui buvo iškelta baudžiamoji byla. Tačiau ji taip ir liko neužbaigta, nors dėl „Kronikos“ leidimo, platinimo, dauginimo ar kitokio bendradarbiavimo joje 1973–1983 m. buvo suimta ir įkalinta 17 žmonių (2 kunigai, 4 vienuolės ir 11 pasauliečių). Visus „Kronikos“ bendradarbius galima laikyti tikrais pilietiškumo, demokratiškumo ir humaniškumo pavyzdžiais. Dėl Tiesos ir Laisvės jie rizikavo savo asmenine laisve, reputacija, artimųjų gerove, profesine karjera.

„Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika“ pradėjo naują pasipriešinimo etapą Lietuvoje – pogrindinės spaudos, vadinamosios savilaidos etapą – jos pavyzdžiu atsirado kiti pogrindžio leidiniai. Kartu ji tapo persekiojamos, bet nepalūžusios Bažnyčios simboliu, išgarsino Lietuvos laisvės bylą Vakaruose.

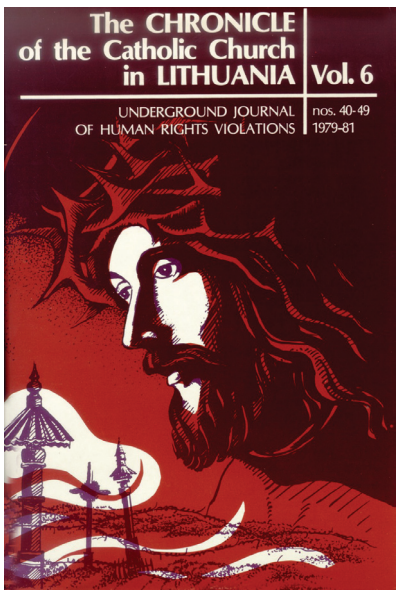

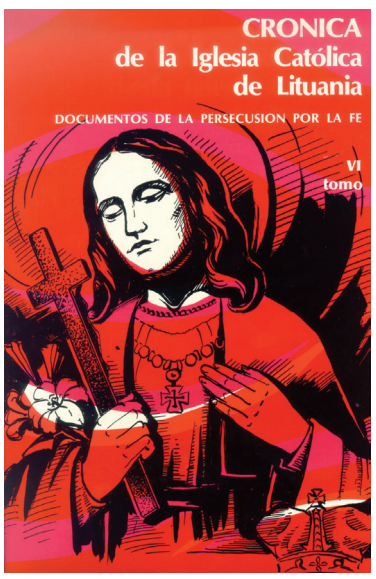

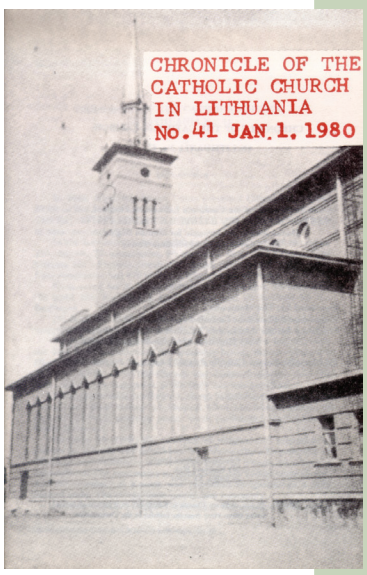

Jungtinėse Amerikos Valstijose lietuvių ir užsienio kalbomis perleisti „Kronikos“ numeriai. *Iš Genocido aukų muziejaus fondų*

Parengė Vilma Juozevičiūtė